

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การท่องเที่ยวนับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดของโลก ซึ่งได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในทั่วทุกภูมิภาคของโลก ในปี พ.ศ. 2483 จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกมีจำนวนเพียง 25 ล้านคน และเพิ่มขึ้นถึง 846 ล้านคนในปี พ.ศ. 2549 องค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nations World Tourism Organization : UNWTO) ได้มีการพยากรณ์ไว้ว่าในปี พ.ศ. 2563 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าของปัจจุบันคือมากกว่า 1,500 ล้านคนทั่วโลก

ซึ่งในอนาคตการพักผ่อนด้วยการท่องเที่ยวจะกลายเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญต่อชีวิตของคนในยุคโลกาภิวัตน์ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2556) สำหรับในประเทศไทยการท่องเที่ยวมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกับภาพการท่องเที่ยวของโลก

จากข้อมูลจำนวนจากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยโดยเที่ยวในจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2555 จำนวน 26,546,725 คน และในปี พ.ศ. 2554 จำนวน 22,353,903 คน นับได้ว่ามีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวนถึง 4,192,822 คน (กรมการท่องเที่ยว, ออนไลน์, 2556)

นอกเหนือจากการที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยแล้ว นักท่องเที่ยวชาวไทยก็ได้มีการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเช่นเดียวจากสถิติการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ความสนใจเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งอุทยานแห่งชาติเป็นจำนวนมาก จากการรายงานการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าอุทยานแห่งชาติพบว่า อุทยานแห่งชาติที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจท่องเที่ยวนับอันดับต้นๆ ของประเทศไทย ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าเที่ยวอุทยานแห่งชาติอันดับต้นๆ ของประเทศไทย ประจำปี 2553 -2555

ประจำปี	แหล่งอุทยานท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)
พ.ศ. 2553	1. เขาใหญ่	823,552
	2. น้ำตกเจ็ดสาวน้อย	649,806
	3. น้ำตกพริ้ว	496,023
	4. เอรಾವัง	417,289
	5. ดอยอินทนนท์	409,106

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าเที่ยวอุทยานแห่งชาติอันดับต้นของประเทศไทย ประจำปี 2553 -2555 (ต่อ)

ประจำปี	แหล่งอุทยานท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)
พ.ศ. 2554	1. เขาใหญ่	754,027
	2. น้ำตกพริ้ว	503,046
	3. น้ำตกเจ็ดสาวน้อย	472,309
	4. ดอยอินทนนท์	437,914
	5. เอรಾವัง	381,296
พ.ศ. 2555	1. เขาใหญ่	852,772
	2. น้ำตกเจ็ดสาวน้อย	497,371
	3. น้ำตกพริ้ว	518,625
	4. เอรಾವัง	470,175
	5. ดอยอินทนนท์	487,571

ที่มา : ฝ่ายระบบฐานข้อมูล ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2556

จากข้อมูลตารางที่ 1.1 นักท่องเที่ยวเข้าเที่ยวอุทยานแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2555 จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติสถานที่มีลักษณะที่เป็นภูเขาและน้ำตก อุทยานแห่งชาติที่มีลักษณะเป็นภูเขาและน้ำตกที่มีความสวยงามไม่ด้อยไปกว่าจังหวัดคือ คือ จังหวัดกาญจนบุรี

จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ความสนใจที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวไปเป็นจำนวนมาก จากสถิติของนักท่องเที่ยวเดินทางไปกาญจนบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2555 จำนวน 5,996,482 คน ในปี พ.ศ. 2554 จำนวน 5,748,241 คน เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 248,241 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.32 (กรมการท่องเที่ยว, ออนไลน์, 2556)

จากข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจาก จังหวัดกาญจนบุรีมีอุทยานแห่งชาติหลายแห่ง อาทิ อุทยานแห่งชาติเอราวัณ อุทยานแห่งชาติไทรโยคและอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ ที่เป็นจุดที่นักท่องเที่ยวนิยมเข้ามาท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรีที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอันดับต้นๆ ของจังหวัดคืออุทยานแห่งชาติเอราวัณ จากสถิติของนักท่องเที่ยวเดินทางมาอุทยานแห่งชาติเอราวัณ เมื่อปี พ.ศ. 2555 จำนวน 470,175 คน ในปี พ.ศ. 2554 จำนวน 381,296 คน เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 88,879 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90 (กรมการท่องเที่ยว, ออนไลน์, 2556) ในส่วนของรายได้จากการที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาอุทยานแห่งชาติเอราวัณ เมื่อปี พ.ศ. 2555 จำนวน 50,655,011 บาท รายได้ประจำปีงบประมาณ เมื่อปี พ.ศ. 2554 จำนวน 40,807,305 บาท ถือได้ว่าเพิ่มมากขึ้นถึง 9,847,706 บาท รายละเอียด ดังตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ที่ท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ

ปี	พ.ศ. 2553	พ.ศ. 2554	พ.ศ. 2555	เพิ่มขึ้น/ลดลง ปีพ.ศ. 2554 -2555
จำนวน นักท่องเที่ยว (คน)	417,289	381,296	470,175	88,879
รายได้ท่องเที่ยว (บาท)	32,815,926	40,807,305	50,655,011	9,847,706

ที่มา : รายงานสำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2556

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ารายได้ที่เก็บจากค่าธรรมเนียมเป็นจำนวนมากจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพิจารณาถึงประเด็นที่อุทยานเอราวัณจะสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นทุกปีจึงได้ทำการวิจัยในเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน เพื่อเป็นการรักษาแหล่งรายได้และเป็น การดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวอีกทั้งให้อุทยานแห่งชาติเอราวัณได้คงอยู่ในสภาพที่พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวอันจะเป็นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี
4. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน

คำถามการวิจัย

1. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรีเป็นอย่างไร
2. พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรีเป็นอย่างไร
3. การบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรีมีการบริหารจัดการเป็นอย่างไรบ้าง

4. แนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน เป็นอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาถึงแนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบไปด้วย

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ ประกอบไป การเข้าถึงแหล่งพื้นที่ การจัดการกิจกรรม ความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมต่างๆ

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว

การบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติเอราวัณ ประกอบด้วย ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ด้านบุคลากรและด้านการบริหารจัดการ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในเก็บข้อมูล

ระยะเวลาเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือน 15 ธันวาคม 2556 ถึง 2 เดือน มิถุนายน 2557

ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดไว้ในช่วง 1 เดือนตุลาคม 2556 ถึง 30 กันยายน 2557 เป็นระยะเวลา 12 เดือน

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่มาอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 381,296 คน (สรุปรายงานสถิตินักท่องเที่ยวเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ ฝ่ายระบบฐานข้อมูล ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ, 28 สิงหาคม 2555)

ขอบเขตของพื้นที่ที่ศึกษา

การดำเนินโครงการวิจัยมีพื้นที่เป้าหมายในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ หมายถึง การบ่งชี้ความสามารถและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวทั้งเป็นการจัดลำดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วย การเข้าถึงแหล่งพื้นที่การจัดการกิจกรรม ความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมต่างๆ

การเข้าถึงแหล่งพื้นที่ หมายถึง ลักษณะของการเดินทางเข้าถึงพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จ.กาญจนบุรี รวมไปถึงสภาพโดยรวมของเส้นทางเข้าถึงที่ส่งผลต่อความยากง่ายในการเดินทาง ระดับความเสี่ยงภัย ความท้าทาย

การจัดกิจกรรม หมายถึง สิ่งดึงดูดและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดหรือสร้างขึ้นโดยมุ่งที่จะให้บริการต่อการท่องเที่ยว นันทนาการ รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ในจุดมุ่งหมายทางการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้เยี่ยมชมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อการพักผ่อน

ความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความเสี่ยงภัยที่จะเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี รวมไปถึงการเข้าทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในอุทยานและพิจารณาถึงความปลอดภัยที่เจ้าหน้าที่อุทยานจะเตรียมความพร้อมให้กับนักท่องเที่ยว

สภาพแวดล้อมต่างๆ หมายถึง บรรยากาศ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทัศนียภาพภายในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ที่นักท่องเที่ยวสามารถชมทิวทัศน์ความสวยงามต่าง ๆ ได้อย่างเพลิดเพลิน

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ หมายถึง การจัดการ การเลือกสรร การซื้อ การใช้ และการจัดการภายหลังการบริโภคผลิตภัณฑ์หรือบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการ โดยการตัดสินใจของผู้บริโภคจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะเกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจในการตัดสินใจว่าจะไปท่องเที่ยวหรือไม่ โดยพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว พฤติกรรมในการเดินทางมา ท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีการดำเนินการปฏิบัติย้ายจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวโดยวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ประกอบไปด้วย ท่องเที่ยวแบบพักผ่อน ผจญภัย สัมผัสธรรมชาติ ศึกษาหาความรู้ และทำสารคดีและรายการท่องเที่ยว

กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี มีหลากหลายรูปแบบนักท่องเที่ยวเลือกได้ตามความถนัดหรือความสนใจ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางบกหรือทางน้ำ ประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ การเล่นน้ำตก การเที่ยวถ้ำ การส่องนก การเดินป่า และการศึกษาพันธุ์ไม้

การวางแผนในการเดินทางมาท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่ว่าจะการกระทำต่าง ๆ นักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวประกอบไปด้วย มีการศึกษาข้อมูลก่อนเดินทางมาท่องเที่ยว หยิบเอกสารแผนพับก่อนเข้าอุทยาน ปฏิบัติตามข้อกำหนดอย่างเคร่งครัด

การบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติเอราวัณ หมายถึง วิธีการดูแลอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบไปด้วย ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ด้านบุคลากรและด้านการบริหารจัดการ

ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก หมายถึง กระบวนการและวิธีต่าง ๆ ที่ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติได้มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับของอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี

ด้านบุคลากร หมายถึง เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรีที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมการบริการให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี

ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินการดูแลและรักษาอุทยานที่ผู้ทำหน้าที่ดูแลอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรีจะต้องกระทำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากหลีกเลี่ยงหรือละเลยหน้าที่ในการการบริหารจัดการนี้ จะทำให้งานที่แต่ละบุคคลในฝ่ายต่างๆ ดำเนินการไปนั้น กระจัดกระจายและไม่เกิดผลสำเร็จขึ้นมา

แนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการ หมายถึง แนวทางการปฏิบัติที่เป็นการเสริมสร้างการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพที่เพิ่มมากขึ้นโดยอาศัย แนวคิดจากกลุ่มต่างๆ อาทิ บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว และกลุ่มนักท่องเที่ยว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องและชุมชนร่วมมือกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งจะส่งผลต่อรายได้ของชุมชนและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี
2. ได้แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรีซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและกลับมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรีอีกในอนาคต